

Dobro je vedeti ... da klopi niso nedolžne živalce

Glede na to, da se povečuje število klopov, ki prenašajo hude bolezni, je treba opozoriti, da smo geodeti kot terenski delavci še posebno ogroženi, zlasti pri delu v gozdu ali v bližini gozda. Članek o lymski boreliozii je bil objavljen v reviji Življenje in tehnika (november 1989, po reviji Natural History prevedla Helena Verbinc-Drofelnik). Iz njega povzemamo le nekaj dejstev z dovoljenjem uredništva revije. Ker se je začela pomlad in s tem čas meritev, naj si članek preberejo vsi, ki jim je zdravje ljubo. Zdravje izgubljeno, ne vrne se nobeno.

Joc Triglav

INVAZIJA LAJSKE BOLEZNI

Leta 1975 je Allen Stere s sodelavci na Univerzi Yale ugotovil, da je obolenje še ena oblika bolezni, ki so jo imenovali „lajmski artritis“. Ker so se pojavili še drugi simptomi, ne le vnetje sklepov, so ime spremenili v „lajmsko bolezen“. Iz okuženih klopov in bolnikov z lajmsko boleznijo so izolirali spiroheto. Ugotovili so, da je prenašalec spirohete jelenji klop *Ixodes dammini*.

Klopi žive v štirih življenjskih stadijih: iz jajčec se razvije majhna larva (ličinka), iz te večja nimfa in končno odrasel osebek. Larve in nimfe potrebujejo kri, da se razvijejo v naslednji stadij – in samice prav tako, da lahko ležejo jajčeca. Vsak stadij išče za hranjenje gostitelja. Večina primerov lajmske bolezni je odkritih v poznem poletju, ko so nimfe najbolj aktivne.

Ugriz ne povzroči vedno lajmske bolezni, saj mora biti klop okužen s spirohetami. Odrasli klopi so dvakrat pogostejše okuženi, saj imajo dvojno možnost okužbe. Odrasli osebki so aktivnejši v hladnem vremenu in imajo manj možnosti, da pridejo v stik s človekom. Slabost, bljuvanje, bolečine, mrzlica in glavobol pogosto spremljajo zgodnji stadij lajmske bolezni. Ta bolezen lahko ostane neodkrita daljšo dobo. Tedne in mesece po ugrizu okuženega kropa se pri četrtini pacientov lahko pojavijo nevrološke motnje, vključujoč meningitis in občasno paralizo na obrazu. 10% bolnikov ima lahko probleme s srcem kot npr. srčni blok in aritmijo, polovica pacientov pa lahko oboli za neko obliko artritisa še mesece in leta kasneje. Manj pogosto pozni stadij lajmske bolezni spremljajo psihološke motnje, simptomi multiple skleroze in kronična utrujenost. Zgodnje zdravljenje z antibiotiki pogosto uspešno ozdravi okužbo.

Kakšno je torej tveganje, da se okuži z lajmsko boleznijo ljubitelj narave, lovec ali vrtnar? To je odvisno od števila okuženih klopov v okolju. Število pa lahko zelo varira glede na vzorčenje podlage in tehniko vzorčenja. Ali smo lahko kos lajmski bolezni? Perspektive z vakcino proti spiroheto so majhne. Odgovor je verjetno v populacijskem nadzoru kropa in zmanjševanju števila gostitelja, zlasti miši. Vse dokler ne bo razvita uspešna skupna strategija, bo za nas, ki živimo in delamo v deželi, okuženi s klopi, še vedno aktualno vprašanje: „Ali se bom danes okužil z lajmsko boleznijo?“